

به نام خدا

دانشگاه تهران دانشکدگان فنی دانشکده مهندسی برق و کامپیوتر

گزارش تمرین ششم ابزار دقیق

رضا مومنی 810199497 به طور کلی برنامه نویسی میکروکنترلر ها به سه دسته زیر تقسیم می شود:

- Bare metal .1
 - RTOS .2
 - OS .3

سیستم عاملهای بلادرنگ FreeRTOS سیستم عاملی پر سرعت، بهینه، قابل اجرا بر روی میکروکنترلرهای سیستم عامل بلادرنگ FreeRTOS سیستم عاملی پر سرعت، بهینه، قابل اجرا بر روی میکروکنترلرهای AVR، نظیر AVR :و پردازندههای بسیار زیاد دیگر است. در دنیای میکروکنترلرها و امبدد سیستمها(Embedded System) ، سیستم عاملهای بلادرنگ یک پاسخ قطعی برای پروژههای پیچیده امروزی و پروژههایی که نیاز به انجام چند کار به صورت همزمان دارند هستند.

برنامهنویسی میکروکنترلرها به روشهای متفاوتی صورت می گیرد. روش مرسوم Bare Metal است که وظایف تحت عنوان Superloop نیز شناخته می شود. این روش برای پروژههای نسبتا کوچک که وظایف محدودی دارند مناسب است، اما زمانی که با پروژههای بزرگتر و پیچیده تر که قرار است مداوم توسعه داده شوند و لازم است چند کار را به صورت همزمان انجام دهند مواجه هستیم و همینطور زمانی که پاسخ زمانی سیستم باید تضمین شود، استفاده از RTOS ها بهترین و کمهزینه ترین راه ممکن برای برنامهنویسی میکروکنترلر و پیادهسازی پروژه است. در این روش برنامه بلوکه و ماژولار (Modular) می شود و هر بخش می تواند به صورت مستقل توسعه داده شود، به این ترتیب حتی چند برنامهنویس به صورت همزمان می تواند روی یک پروژه کار کنند، برنامهنویس در گیر لایه سیستم عامل نمی شود و صرفا به پیاده سازی کاربرد مورد نیاز پروژه می پردازد، همینطور انتقال برنامه به پردازنده ای دیگر راحت تر می شود، علاوه بر این زمان ارائه پروژه به بازار کاهش می یابد، به این مفهوم که محصول نهایی می شود.

روش برنامهنویسی RTOS امکان استفاده بهینه از توان پردازنده را فراهم می کند و روز به روز بیشتر مورد توجه شرکتهایی که کار طراحی انجام می دهند قرار می گیرد. با توجه به پروژههای پیچیده و گسترده امروزه که به طور عمده در حوزه (Internet of Things) هستند، برنامهنویسی RTOS یک پاسخ قطعی است. به عنوان کاربردهای دیگر، پروژههایی که شامل رابط گرافیکی هستند و با اینترنت تبادل اطلاعات دارند، به طور عمده با RTOS ها پیادهسازی می شوند.

مزيت ها:

- خوانایی برنامه را افزایش می دهد
 - بهبود ثبات کد
- به روز رسانی برنامه را ساده تر می کند
- این باعث افزایش سرعت فرآیند برنامه نویسی می شود
 - استفاده کارآمد از قدرت پردازنده
 - کنترل بهینه مصرف انرژی پردازنده
 - پروژه ها را به وظایف مجزا و مستقل تقسیم کنید
 - کار را می توان به طور جداگانه و مستقل اعمال کرد
- اجرای قسمت های مختلف برنامه تاثیر چندانی بر یکدیگر ندارند
 - امكان كار تيمي

است.

- برنامه های کاربردی بلادرنگ را تضمین می کند.
- ullet این در برنامه های LAN و انتقال داده از طریق اینترنت مهم است
- این در برنامه هایی که با نمایشگرهای LCD گرافیکی و لمسی کار می کنند و همچنین در طراحی رابط کاربری مهم

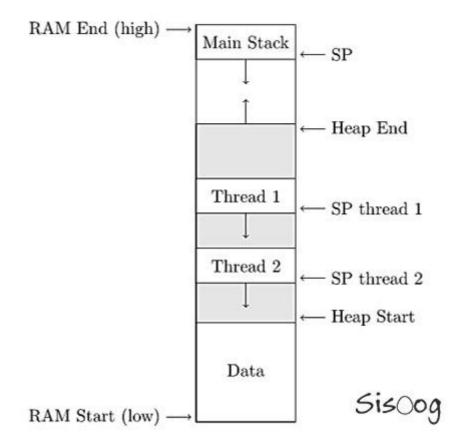
مزیت ها واضح هستند اما اگر بخوام مثال بزنم میشه گفت که زمانی که یک بخش از سیستم به درستی کار نکنه بخش دیگه به کار خودش ادامه میده یا اگر پروژه ای بزرگ باشه و نیازمند این هستیم که بدون اطلاعات زیادی از بخش های دیگه کار خودمونو جلو ببریم میشه از این سیستم عامل استفاده کرد. همچنین سیستم عامل هایی مثل ویندوز realtime نیستند و لینوکس هم برای خیلی از پردازنده ها سنگینه پس این سیستم عامل میتونه در عین سبک بودن آنی و بدون درنگ بودن رو تحقق ببخشه.

FreeRTOS

FreeRTOS فقط از یک زمانبندی رشته ای و یک TCP/IP تشکیل شده است و واقعاً حافظه مجازی ندارد. همچنین هیچ سیستم فایل و مدل امنیتی وجود ندارد. شما هسته FreeRTOS (بخش مرکزی) را مستقیماً در برنامه بارگذاری شده در MCU ایجاد می کنید.

انواع مختلفی از سیستم عامل های بلادرنگ (RTOS) وجود دارد که در میان آنها سیستم عامل بلادرنگ (RTOS) و LPC و STM32 یک سیستم عامل پرسرعت بهینه سازی شده است که می تواند بر روی میکروکنترلرهای ARM مانند STM32 و کیستم عامل پرسرعت بهینه سازی شده است که می تواند بر روی میکروکنترلرها پیاده سازی شود. میکروکنترلرهای ساده 8 بیتی مانند غیره، AVR و بسیاری از پردازنده های دیگر. در دنیای میکروکنترلرها و سیستم های تعبیه شده، سیستم های کنترل بلادرنگ پاسخی آشکار به پروژه های پیچیده و چند وظیفه ای امروزی هستند.

در برنامههای تکThread، دادههای برنامه و پشته اصلی نیز در ابتدا و انتهای RAM قرار دارند. با اجرای برنامه، پشته با رفتن به تابعها به پایین رشد می کند و با خروج از تابعها به بالا فشرده می شود. در برنامههای چندThread ی هر Thread، حافظه پشته ی خود را در RAM دارد. در شکل زیر این را می بینیم.

ناحیه داده در هنگام لینک کردن برنامه به شکل ایستا اختصاص مییابد. این ناحیه شامل متغیرهای عمومی و ایستاست. ناحیه بالای این ناحیه برای اختصاص دهی پویا به کار میرود. این ناحیه را ناحیه heap مینامند و توسط تخصیصدهنده حافظه گسترش مییابد. پشته اصلی در انتهای حافظه قرار دارد و به پایین رشد میکند. در FREERTOS پشتههای Thread ها به شکل بلوکهایی در ناحیه pheap قرار دارند. آزمونهایی وجود دارد تا مطمئن باشیم که در هنگام اجرا ریسمانها، فراتر از فضایی که در اختیار دارند، نروند.

در این سیستم عامل بهThread ها، Task گفته می شود. یک وظیفه یک حلفه بی پایان است که کاری را انجام می دهد. به عبارتی تابع Task، بازگشتی ندارد.

```
void threadFunction(void *params){
  while(1) {
    // do something
  }
}
```

برای اجرای Task، باید آن را توسط یک تابع خلق کرد. برعکس کدهای معمولی که یک تابع، با فراخوانی اجرا میشود، در سیستم عامل، Task ساختن، اجرا میشود. تابعی که فرایند ساختن یک Task را انجام میدهد به شکل زیر است.

```
portBASE_TYPE xTaskCreate(
    pdTASK_CODE pvTaskCode,
    const portCHAR * const pcName,
    unsigned portSHORT usStackDepth,
    void *pvParameters,
    unsigned portBASE_TYPE uxPriority,
    xTaskHandle *pvCreatedTask
);
```

در این تابع پارامترها به ترتیب عبارتند از نام تابع-Task نامی که به Task میدهیم) -مثلا در بالا نام آن ThreadFunction بود (، اندازه پشته، اشاره گر به پارامترهای انتخابی، اولویت و دستگیره ی Task ساخته شده.

در FreeRTOS یک Task یک Task به نام بیکار نیز وجود دارد که وقتی هیچ Task دیگری برای اجرا نباشد اجرا میشود. این Task کمترین مقدار الویت را دارد. ساختار کلی برنامهای که چندThread ی نوشته شده باشد به شکل زیر است.

```
main() {
    // include misc.h

NVIC_PriorityGroupConfig( NVIC_PriorityGroup_4 );

// Initialize hardware
    ...
// Create tasks

xTaskCreate( ... );
    ...
// Start Scheduler

vTaskStartScheduler();
}
Siscog
```

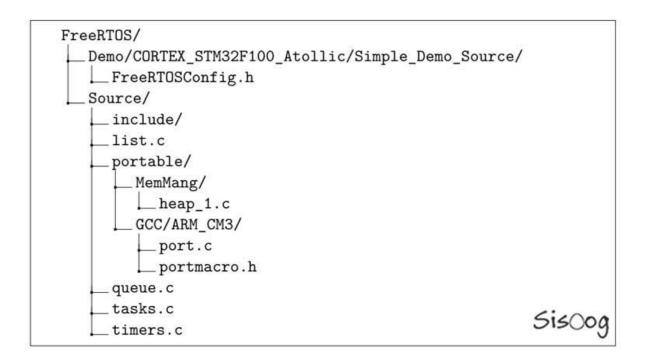
همان طور که دیده می شود ابتدا آغازسازی سخت افزار انجام می شود. برای راه اندازی این سیستم عامل روی STM32 باید وقفه های NVIC را با ۱۶ اولویت و بدون زیر الویت آغازسازی کرد. سپس وظایف ساخته می شود و در نهایت تابع زمان بند شروع به کار می کند. این تابع هیچ بازگشتی ندارد، اگرچه تابعی در API برای خروج از آن وجود دارد.

یک برنامه نمونه با دو Thread در شکل زیر دیده می شود. برنامه دو Thread دارد که دو LED را چشمک زن می کنند:

```
static void Thread1(void *arg) {
  while (1) {
    vTaskDelay(300/portTICK_RATE_MS);
    GPIO_WriteBit(GPIOC, GPIO_Pin_9, dir ? Bit_SET : Bit_RESET);
static void Thread2(void *arg) {
  int dir = 0;
  while (1) {
    vTaskDelay(500/portTICK_RATE_MS);
    GPIO_WriteBit(GPIOC, GPIO_Pin_8, dir ? Bit_SET : Bit_RESET);
    dir = 1 - dir;
}
int main(void)
  // set up interrupt priorities for FreeRTOS !!
  {\tt NVIC\_PriorityGroupConfig(\ NVIC\_PriorityGroup\_4\ );}
  // initialize hardware
 init_hardware();
  // Create tasks
                 xTaskCreate(Thread1,
            Thread 1",
          NULL,
          NULL
  xTaskCreate(Thread2, "Thread 2", 128,
NULL, tskIDLE_PRIORITY + 1 , NULL);
  // Start scheduler
    vTaskStartScheduler();
   // Schedule never ends
                                                                               Sisoog
```

برای دانلود این سیستم عامل می توانید به این آدرس مراجعه کنید. با نصب نرم افزار Kail ، فایلهای CubeMX این سیستم عامل نیز در پوشههای آن موجود است. راه دیگر استفاده از نرم افزار ST شما انجام است که به شکل گرافیکی تنظیمات اولیه و اختصاص پینها را برای میکروکنترلر که شما انجام می دهد. در این نرم افزار می توانید این سیستم عامل را نیز به پروژه خود اضافه کنید تا پروژه ای که ساخته می شود شامل سیستم عامل هم باشد. اگر قصد داشته باشید به شکل دستی این عملیات را انجام دهید باید تعدادی از فایلها را در پروژه خود استفاده کنید.

فایل های کلید این سیستم عامل در شکل زیر دیده میشود:

ابزارهای همزمانسازی

تصور کنید دو Thread به یک منبع مشترک نیاز داشته باشند. برای مثال دو Thread قصد دارند از USART قصد دارند از USART کاراکتری دریافت کنند. کدی که برای این کار استفاده می شود به شکل زیر است.

```
int getchar(void){
  while (USART_GetFlagStatus(USART1, USART_FLAG_RXNE) == RESET);
  return USARTx->DR & Oxff;
}
```

این Thread ها باید رجیستر وضعیت USART را بخوانند تا هر وقت خالی نبود و کاراکتری دریافت شده بود، آن را از رجیستر داده بخوانند. اگر Thread رجیستر وضعیت را بخواند و بفهمد که رجیستر داده خالی نیست ولی این Thread ، در همین زمان، توسط ۲ Thread قبضه (preempt) شود، در این صورت Thread ، رجیستر وضعیت را بررسی می کند و داده را می خواند. سپس Thread ۱ از رجیستر داده سرگیری می شود و اطلاعات آن از رجیستر وضعیت دیگر معتبر نیست و اگر دادهای را از رجیستر داده بخواند نادرست خواهد بود.

برای حل این مشکل می توان USART را کاملا در اختیار Thread و قرار داد. یک راه جلوگیری از قبضه کردن، غیرفعال کردن وقفه هاست که کاری است به وضوح اشتباه، چون ممکن است تا مدتی

کاراکتری نیاید یا با تاخیر بیاید. چیزی که نیاز است، ساز و کاری است که Thread هایی که برای رقابت به USART شرکت دارند، بلوکه شوند. این راه حل، با استفاده از سمافورها (Semaphore) قابل انجام است. سمافور در واژه به معنی جفت پرچم های کوچکی است که برای علامت دادن و ارتباط از راه دور به کار میرفته است. از همین کاربرد، در مفهوم سیستم عامل استفاده شده است.

```
xSemaphoreHandle uartRcvMutex;
uart_init(...){
    ...
    uartRcvMutex = xSemaphoreCreateMutex();
}
int getchar(void){
    int c;
    if (xSemaphoreTake(uartRcvMutex, portMAX_DELAY) == pdTRUE)
    {
        while (USART_GetFlagStatus(USART1, USART_FLAG_RXNE) == RESET);
        c = USARTx->DR & Oxff;
        xSemaphoreGive(uartRcvMutex);
    }
    return c;
}
```

سمافور یک نخستینه همزمانسازی استاندارد است که برای ساختن سیستم عامل نیاز بود. اینها برای دسترسیِ ایمنِ Thread به منابع مشترک به کار میروند. یک Scheduler که نیاز به منبع دارد یا اجازه دسترسی به آن را می یابد یا توسط زمان بند scheduler بلوکه می شود تا منبع رها شود. وقتی یک دسترسی به آن را می یابد یا توسط زمان بند Thread بلوکه می شود تا منبع رها از بلوکه در Thread را از بلوکه در آورد.

این سیستم عامل سه نوع سمافور را پشتیبانی می کند که عبارتند از موتکس ها، سمافورهای باینری و سمافورهای شمارنده. در اینجا از یک موتکس استفاده می کنیم. موتکس یک بلیت token دارد. اگر موتکس آزاد باشد با دستور take آن را می گیریم اگر هم آزاد نباشد تابعی که درخواست token کرده است بلوک می شود و در فهرست انتظار قرار می گیرد. دستور give توکن را بازیابی می کند. تفاوت اصلی بین موتکس ها و سمافورهای شمارنده در این است که دومی می تواند چند token داشته باشد.

می توان یک موتکس دیگر برای حفاظت تابع putchar استفاده کرد تا از رقابتهای داده مانند بالا جلوگیری کرد. اما این نتیجه مطلوبی نخواهد داشت. تصور کنید چند Thread تابع putchar را از طریق فرایندی به نام putstring که در زیر مشاهده می کنید صدا بزنند. در این حالت ممکن است دو Threadهمزمان روی خروجی بنویسند.

```
void putstring(char *s){
  while (s && *s)
   putchar(*s++);
}
```

- منبع: فرادرس و sisoog

Q2

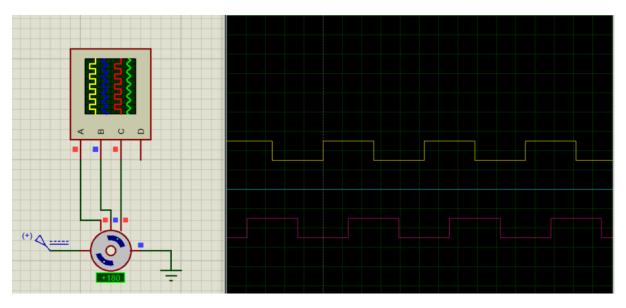
MOD(SN,100)=97

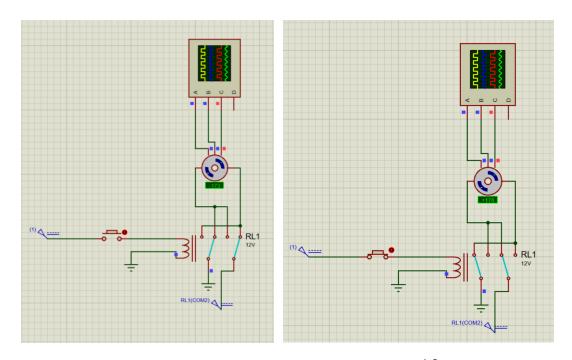
Pulse per rev = 220+97 = 317

کلاک= 26 مگاهرتز

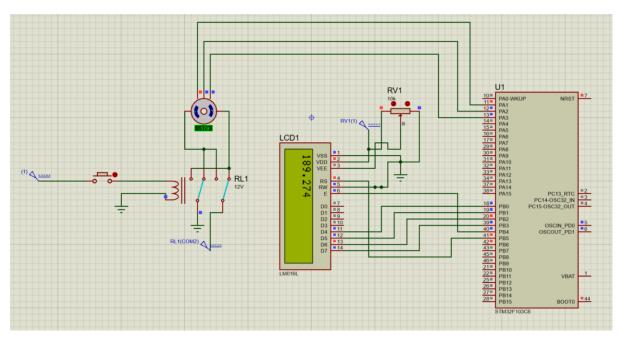
کلاک تایمر انتخاب شده: 10 کیلوهر تز

1

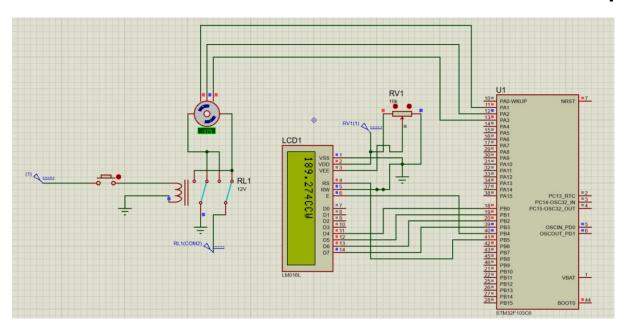
از یک منبع ولتاژ 12 ولت برای کلید دو سر رله استفاده میکنیم و مدار را مانند شکل بالا میبندیم.

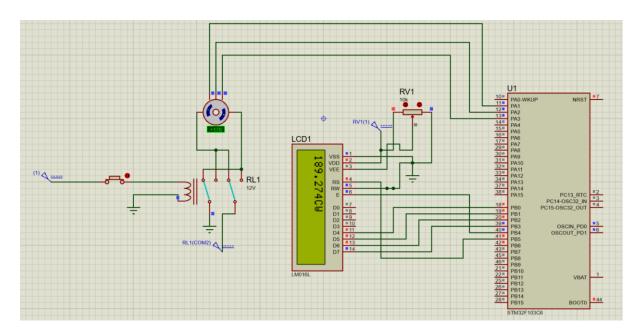


```
75 void HAL_GPIO_EXTI_Callback(uint16_t GPIO_Pin)
       if (GPIO_Pin == A_Pin){
77
78
           pre = now;
79
           now = cnt_time;
           one_pulse_time=(now-pre);
80
           speed= one_pulse_time*0.317;
81
82
           speed = 1/speed;
           speed = speed *60;
83
       }
84
85 }
87 void HAL_TIM_PeriodElapsedCallback(TIM_HandleTypeDef *htim)
88 {
    cnt_time++;
89
90 }
```

کد نمایش روی ال سی دی مثل تمارین گذشته است.

در اینجا با تعریف یک اکسترنال اینتراپت برای سیگنال A هر بار که پالسی دریافت میشود، زمانی را که با یک شمارشگر در تایمری که تعریف کردیم را در متغیر A میلی ثانیه است ضرب پالس قبلی کم میکنیم. عدد بدست آمده را در دوره تناوب تایمر که A میلی ثانیه است ضرب میکنیم (درواقع ضرب را در خط پایینی نشان میدهیم(A0.317)). سپس در A17 ضرب میکنیم که تعداد پالس در یک دور است. حالا با یک تناسب ساده میتوان سرعت را برحسب A1 بدست آورد.

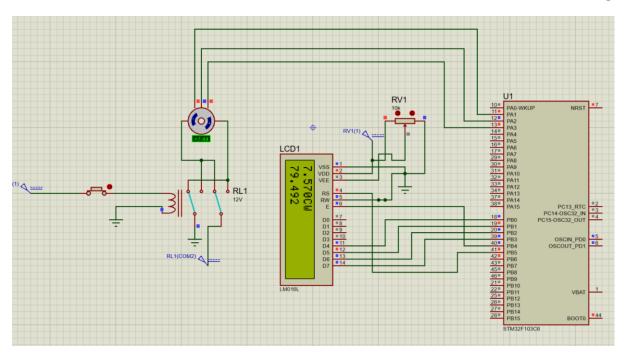

همانطور که مشاهده میشود جلوی سرعت در CW ،LCD یا CCW بودن دور موتور نوشته شده است.

این قطعه کد درون اکسترنال اینتراپت نوشته شده است.

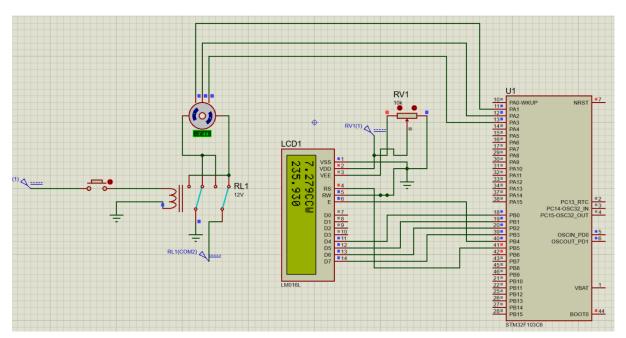
ابتدا با خواندن مقدار پین B زمانی که rising edge پین A خورده میشود چک میکند که اگر در آن پین B دارای CCW نیست پس CW است و در غیر این صورت B

زاویه در خط دوم نمایش داده شده است.

```
//degree
 97
                 if (strcmp(dir, "CW") != 0){
 98
                      cnt_deg++;
 99
100
                 else{
101
                      cnt_deg--;
102
103
                 deg = abs(cnt_deg) *1.1356;
104
                 // 360/317 = 1.1356
105
106
         if(GPIO_Pin == Z_Pin){
107
             cnt_deg=0;
108
109
         }
```

ابتدا یک counter برای زاویه تعریف میکنیم که با هر لبه بالارونده سیگنال A با توجه به جهت حرکت موتور مقدارش تغییر میکند. همینطور زمانی که لبه بالارونده سیگنال A مشاهده شود مقدار شمارشگر زاویه را صفر میکنیم.

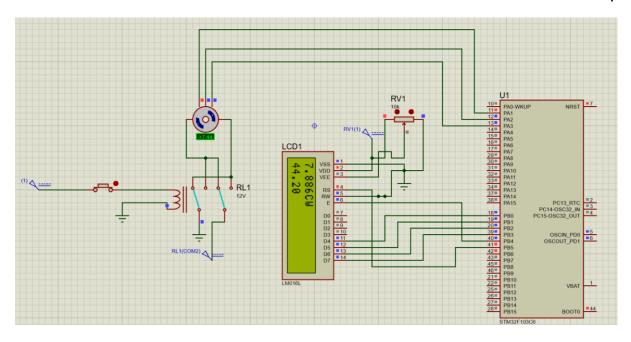

زاویه در خط دوم نمایش داده شده.

```
78⊖ void HAL_GPIO_EXTI_Callback(uint16_t GPIO_Pin)
 79 {
        if (GPIO_Pin == A_Pin){
 81
 82
             //speed
             pre = now;
 83
             now = cnt_time;
 84
 85
             one_pulse_time=(now-pre);
             speed= one_pulse_time*0.634;
 86
 87
             speed = 1/speed;
             speed = speed *60;
 88
 89
 90
             //direction
             if (HAL_GPIO_ReadPin (GPIOA, B_Pin) != HAL_GPIO_ReadPin (GPIOA, A_Pin)){
 91
                 dir = "CW";
 92
 93
             else{
                 dir = "CCW";
 95
 96
             //degree
 97
                 if (strcmp(dir, "CW") != 0){
 98
                     cnt_deg++;
                 }
100
                 else{
101
102
                     cnt_deg--;
103
                 deg = abs(cnt_deg) *0.56578;
                 // 360/634 = 0.56578
105
106
        if(GPIO_Pin == Z_Pin){
107
             cnt_deg=0;
108
109
```

با توجه به اینکه ما در حال حاضر از دو لبه بالارونده و پایین رونده یک سیگنال استفاده میکنیم بنابراین درواقع ما یک دور موتور را به اندازه دو برابر استپ های قبلی تقسیم کردیم یعنی 317*2=3

در نهایت با استفاده از شمارشگر زاویه را بدست می آوریم.

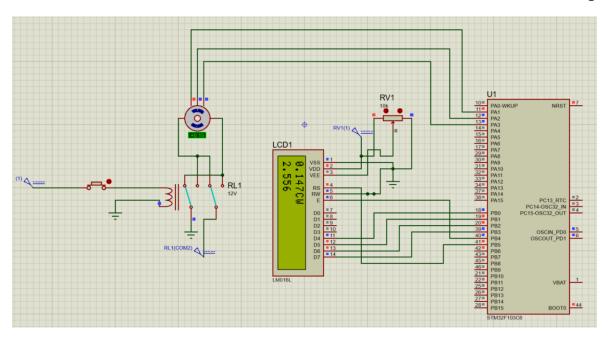
زاویه در خط دوم نمایش داده شده.

```
if(GPIO_Pin == B_Pin){
107
             //speed
108
             pre = now;
109
             now = cnt_time;
110
             one_pulse_time=(now-pre);
111
             speed= one_pulse_time*1.268;
112
113
             speed = 1/speed;
114
             speed = speed *60;
115
             //direction
                     if (HAL_GPIO_ReadPin (GPIOA, B_Pin) == HAL_GPIO_ReadPin (GPIOA, A_Pin)){
116
                         dir = "CW";
117
                     }
118
                     else{
119
                         dir = "CCW";
120
121
                     //degree
122
                         if (strcmp(dir, "CW") != 0){
123
124
                              cnt_deg++;
                         }
125
                         else{
126
                              cnt_deg--;
127
                         }
128
             }
129
130
         if(GPIO_Pin == Z_Pin){
131
             cnt_deg=0;
132
133
```

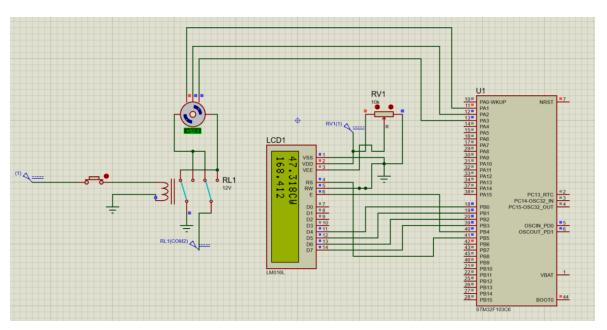
همانطور که مشاهده میشود بعد از قرار دادن اینتراپت A در حالت بالا رونده و پایین رونده همینکار را با سیگنال B میکنیم.

با توجه به اینکه ما در حال حاضر از دو لبه بالارونده و پایین رونده دو سیگنال استفاده میکنیم بنابراین درواقع ما یک دور موتور را به اندازه دو برابر استپ های قبلی تقسیم کردیم یعنی $834^* = 1.268$. حالا باید در کد مربوط به سرعت نیز به جای $834^* = 1.268$ را جایگزین کنیم و شرط جهت را در اینتراپت 8 عوض کنیم و به مقایسه مستقیم دو سیگنال در آن بپردازیم. سپس مانند قبل با توجه به جهت حرکت شمارشگر را تغییر میدهیم.

در نهایت با استفاده از شمارشگر زاویه را بدست می آوریم.

0.15 rpm:کمترین مقداری که تونستم اندازه گیری کنم

بیشترین مقداری که تونستم اندازه گیری کنم: 47.3rpm

دقت اندازه گیری زاویه در روش **1x meaturement**:

360 درجه با 317 قسمت تقسيم كرديم:

360/317 = 1.135

دقت 1 درجه است.

دقت اندازه گیری زاویه در روش **2x meaturement**

360 درجه با 634 قسمت تقسيم كرديم:

360/634 = 0.5678

دقت 0.1 درجه است.

دقت اندازه گیری زاویه در روش عیری زاویه در اوش عیری زاویه در روش

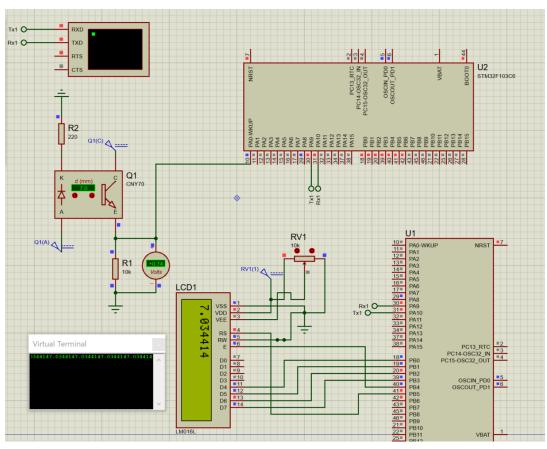
360 درجه با 634 قسمت تقسيم كرديم:

360/1268 = 0.2839

دقت 0.1 درجه است.

Q3

بخش 1

با این دستور داده ها را از طریق UART میفرستیم.

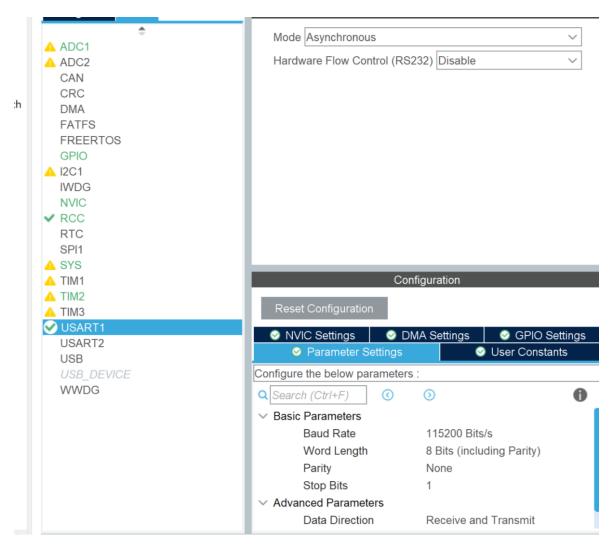
```
/* USER CODE BEGIN 3 */
HAL_UART_Receive(&huart1, buff, 16, 200);

// sprintf(res_str, "%f", buff);

LCD16X2_Init(MyLCD);

LCD16X2_Clear(MyLCD);
```

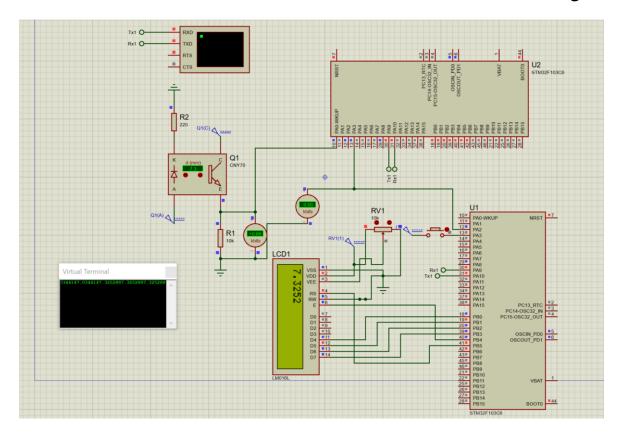
با این دستور داده های فرستاده شده توسط UART را میخوانیم

تنظیمات ioc. پهنای باند و آسنکرون بودن پروتوکل مشخص است.

برای استفاده از ترمینال مجازی در پروتئوس نیز از همین پهنای باند استفاده میکنیم.

بخش 2

با تعریف پین A3 بعنوان اینتراپت و پین A1 بعنوان خروجی دیجیتال این سیستم را راه اندازی میکنیم.

ابتدا با اینتراپت بر روی میکروی گیرنده و پوش باتن متوجه درخواست انتقال داده میشویم. سپس با استفاده از پین خروجی دیجیتال به میکروی فرستنده فرمان میدهیم که داده را بفرست.

شرط فرستادن داده در میکروی فرستنده

```
/* USEK CODE REGIN 3 */
373
           if ((adc_valid == 1) && ( send ==1)){
374
375
                        v = adc_result*slope;
376
                        result = 0.37*(v*v) - 4.181*v + 9.943;
                        sprintf(res_str, "%f", result);
377
                       HAL_UART_Transmit(&huart1, (uint8_t*)res_str, 16, 100);
378
379
                       adc_valid=0;
                       HAL_ADC_Start_IT(&hadc1);
380
381
                       send=0;
                                        }
382
```

اینتراپت درون فرستنده

```
void HAL_GPIO_EXTI_Callback(uint16_t GPIO_Pin)

{
    if (GPIO_Pin == but_Pin){
        HAL_GPIO_WritePin(GPIOA, send_Pin, GPIO_PIN_SET);
        HAL_GPIO_WritePin(GPIOA, send_Pin, GPIO_PIN_RESET);
    }
}
```

اینتراپت درون گیرنده که یک رایزینگ اج ایجاد میکند.

بقیه کد مانند بخش یک است.